

Prof. dr. sc. Nenad Đurđević¹

UTICAJ RODČENKOV ANTIDOPING ZAKONA NA HARMONIZACIJU BORBE PROTIV DOPINGA U SPORTU NA SVETSKOM NIVOU

UDK: 343.57 : 796
613.83 : 796-051
DOI: 10.31141/zrpf.2022.59.143.1
Izvorni znanstveni rad
Primljeno: 17. 01. 2022.

Rodčenkov antidoping zakon Sjedinjenih Američkih Država iz 2019. godine stupio je na snagu 4. decembra 2020. godine, nakon što ga je potpisao predsednik Tramp. Tim zakonom se uvodi eksteritorijalna nadležnost američkih državnih organa i sudova za krivično delo „velike međunarodne zavere u vezi sa doping prevarom“ koji može da počini bilo koja osoba, osim sportiste, koja je umešana u zavere povezane sa dopingom u sportu na velikim međunarodnim sportskim takmičenjima. Zakon je imao jednodušnu dvostranačku podršku u Kongresu, uz veliko odobravanje američkih sportskih krugova. Jedino istinsko protivljenje zakonu došlo je izvan USA, i to pre svega od strane Sveske antidoping agencije (WADA), Međunarodnog olimpijskog komiteta i Saveta Evrope. Glavni i suštinski prigovor Rodčenkov antidoping zakonu tiče se zabrinutosti da taj zakon svojim eksteritorijalnim odredbama narušava globalno priznati antidoping program i podrija kapaciteta WADE da ispuni svoju misiju globalnog antidoping regulatora i tela koje vrši nadzor nad sprovođenjem Svetskog antidoping kodeksa, uključujući i usklađenost potpisnika sa Kodeksom. Autor u radu analizira uticaj donošenja Rodčenkov antidoping zakona na harmonizaciju borbe protiv dopinga na globalnom nivou, ukazujući na njegovu sadržinu, razloge koji su doveli do njegovog donošenja i kontroverze koje on izaziva.

Ključne reči: *Rodčenkov antidoping zakon, doping, sport, Svetski antidoping kodeks, harmonizacija, Svetska antidoping agencija, veliko međunarodno sporsko takmičenje*

1. UVOD

„Postoji istina u sportu, čistoća, drama, intenzitet, duh koji ga čini neodoljivim za učestvovanje i neodoljivim za gledanje... Ljudi se protežu do granica svojih mogućnosti, inspirisani onim što mogu da postignu, vođeni svojim talentom da rade više nego što mogu da veruju da je moguće, žive za trenutak, ali ostavljaju neizbrisiv trag u istoriji... Da trče brže. Da skoče više. Da budu jači.“² Međutim, idealistički

---

¹ Dr. sci Nenad Đurđević, redovni profesor Pravnog fakulteta Univerziteta u Kragujevcu i potpredsednik Upravnog odbora Antidoping agencije Republike Srbije, djurdje@jura.kg.ac.rs

² Lord Sebastian Coe, Speech at the opening ceremony of the London 2012 Olympic Games; July 27 2012. <https://www.youtube.com/watch?v=GdGsXJ7WuFU>

pristup sportu po principu „važno je učestvovati a ne pobediti“, teško da je ikada bio deo bića sportista. Svako zna da veću radost donosi pobjeda nego poraz, bilo da je reč o olimpijskim igrama ili opštinskom takmičenju. Pobjeda je za sportistu osnovni cilj učešća u takmičenju. Upravo zbog toga on i naporno trenira, ne bi li svoje takmičarske sposobnosti povećao. Mnogi sportisti sebi postavljaju i pitanje: Mogu li još nešto učiniti da povećam šanse za pobjedu? Neki su spremni da odgovor potraže u uzimanju dopinga.³

Upotreba dopinga suprotna je osnovnim vrednostima savremenog sporta i predstavlja njegovu grubu zloupotrebu. Međunarodne organizacije, države i svi međunarodni i nacionalni sportski savezi borbu protiv doppingovanja stavljaju u svoje osnovne zadatke. Tri su osnovna legitimna cilja te borbe: zaštita zdravlja sportista, očuvanje jednakosti šansi (konkurencije) i održanje verodostojnosti sportske grane.⁴

Prema Izveštaju koje je 20. decembra 2021. godine objavila Svetska antidoping agencija (WADA), u 2019. godini bilo je 1914 potvrđenih antidoping prekršaja, koji su uključivali pojedince iz 117 nacija i 89 sportova. Ukupno 1537 antidoping prekršaja potiču od Adverse Analytical Findings (AAFs), odnosno od onog što se uobičajeno naziva „pozitivni doping nalaz“. Ostatak je izveden iz istraga i obaveštajnih podataka zasnovanih na dokazima o 377 prekršaja koje su počinili sportisti i osoblje za podršku sportistima (što predstavlja povećanje od 34% u odnosu na 2018.godinu).⁵

2. HARMONIZACIJA BORBE PROTIV DOPINGA U SPORTU NA SVETSKOM NOVOU I SISTEM NADZORA NAD SPROVOĐENJEM OBAVEZA

Oblast borbe protiv dopinga u sportu harmonizovana je i u najvažnijim segmentima jedinstveno uređena na svetskom nivou kroz Svetski antidoping kodeks (u daljem tekstu: Kodeks), kao krovni dokument koji reguliše ovu oblast, i prateće međunarodne standarde, tehničke dokumente i smernice Svetske antidoping agencije.⁶ Harmonizacija sa ovim dokumentima postiže se kroz nametanje obaveze usklađivanja nacionalnih zakonodavstava sa aktima WADA-e, shodno Međunarodnoj konvenciji protiv dopinga u sportu UNESKA iz 2005. godine, kao i kroz nametanje obaveze usklađivanje sportskih pravila međunarodnih i nacionalnih sportskih saveza sa navedenim aktima, kao uslova za učešće u sportu na međunarodnom nivou.

---

³ Nenad Đurđević, Komentar Zakona o sprečavanju dopinga u sportu, Kragujevac, 2008, str. 37.

⁴ Jochen Fritzweiler (Hrsg.), Doping – Sanktionen, Beweise, Ansprueche, Bern, 2000, str. 82.

⁵ WADA issues Anti-Doping Rule Violations Report for 2019, https://www.wada-ama.org/sites/default/files/resources/files/2019_adrv_report_external_final_12_december_2021_0.pdf

⁶ World Anti-Doping Code, WADA, 2021, https://www.wada-ama.org/sites/default/files/resources/files/2021_wada_code.pdf

Svetski antidoping kodeks je pretrpeo značajne izmene 2019. godine, na konferenciji WADA-e u Katovicama, Poljska, koje su stupile na snagu 1. januara 2021. godine. Kodeks je potpisan i prihvaćen od oko 700 ključnih nosilaca sistema sporta na međunarodnom i nacionalnom nivou, uključujući Međunarodni olimpijski komitet, Međunarodni paraolimpijski komitet, sve međunarodne sportske saveze, sve nacionalne olimpijske komitete i sve nadležne nacionalne antidoping organizacije.

Poštovanje Kodeksa kontroliše WADA, koja je ovlašćena da donese međunarodne standarde i uputstva za sprovođenje pojedinih ključnih delova Kodeksa, i sve antidoping aktivnosti na nacionalnom nivou moraju biti usaglašene i sa tim dokumentima, uz pretnju sankcijama. Među tim dokumentima su i: Međunarodni standard za usaglašenost potpisnika sa Kodeksom⁷; Model pravila za nacionalne antidoping organizacije⁸; Smernica za operativnu nezavisnost nacionalnih antidoping organizacija⁹; Uputstvo za optimizaciju saradnje međunarodnih sportskih saveza i nacionalnih antidoping organizacija.¹⁰

U skladu sa čl. 20.7.3 i 24.1. Kodeksa, WADA ima ulogu i odgovornost da pruži podršku i smernice potpisnicima Kodeksa u naporima da se usklade sa Kodeksom i međunarodnim standardima i da nadgleda usaglašenost. Proces provere je kontinuiran i WADA, kroz sistem CAR koji je razvila, u svakom trenutku može da zatraži bilo koji dokument od bilo koje antidoping organizacije. Takođe, kroz sistem ADAMS, Svetska antidoping organizacija u svakom trenutku prati izvršenje plana kontrola (TDP) bilo koje antidoping organizacije. U slučajevima neusaglašenosti (bez obzira da li su u pitanju obaveze izveštavanja ili druga neusaglašenost), WADA će primeniti korektivne procedure u skladu sa Međunarodnim standardom za usaglašenost potpisnika sa Kodeksom. Ako potpisnik ne uspe da ispravi neusaglašenost u ostavljenom vremenskom roku, tada će WADA poslati zvanično obaveštenje u kome se utvrđuje da je potpisnik neusaglašen i predlažu mere/posledice sa liste potencijalnih mera/posledica definisanih u članu 24.1.12. Kodeksa, kao i uslove koje potpisnik treba da ispuni da bi se vratio na listu potpisnika koji su u skladu sa Kodeksom. To obaveštenje će biti javno objavljeno u skladu sa Međunarodnim standardom za usaglašenost potpisnika sa Kodeksom. Ako potpisnik želi da ospori tvrdnje WADA-e o neusaglašenosti i/ili mere/posledice i/ili uslove za ponovno uspostavljanje statusa usaglašenosti koje predlaže WADA, on mora da obavesti WADA-u u pisanoj formi u roku od dvadeset jednog dana od dana prijema

---

⁷ WADA International Standard for Code compliance by Signatories (ISCCS), Publication date 1 January 2021, <https://www.wada-ama.org/en/resources/code-compliance/international-standard-for-code-compliance-by-signatories-isccs>

⁸ WADA 2021 Model rules for National Anti-Doping Organizations, Publication date 9 June 2020, <https://www.wada-ama.org/en/resources/world-anti-doping-program/2021-model-rules-for-national-anti-doping-organizations>

⁹ WADA Guide: Operational Independence of National Anti-Doping Organizations under the 2021 World Anti-Doping Code, Version 1.0, October 2020, https://www.wada-ama.org/sites/default/files/resources/files/guide_on_nado_operational_independence_final_english_0.pdf

¹⁰ WADA Guidelines for Optimizing Collaboration Between International Federations (IFs) and National Anti-Doping Organizations, Publication date 26 February 2016, <https://www.wada-ama.org/en/resources/world-anti-doping-program/guidelines-for-optimizing-collaboration-between-if-and-nado>

WADA-inog obaveštenja. U tom slučaju WADA će podneti formalno obaveštenje o sporu CAS-u (Arbitražnom sudu za sport u Lozani) i taj spor će rešiti redovna arbitraža CAS-a u skladu sa Međunarodnim standardom za usaglašenost potpisnika sa Kodeksom.

Pored nacionalne antidoping organizacije Ruske federacije koja je proglašena neusaglašenom sa Kodeksom 2019. godine, Izvršni odbor WADA je u septembru 2021. godine¹¹ proglasio za neusaglašene sa Kodeksom i nacionalne antidoping organizacije nemačkog dela Belgije, Crne Gore, Rumunije, Tajlanda, Severne Koreje i Indonezije, kao i Međunarodni košarkaški savez gluvih i Međunarodni gira savez (dizanje ruskih zvona). Do 14.1.2022. dat je rok nacionalnim antidoping agencijama ostalih delova Belgije, Grčke, Irana, Letonije, Holandije, Portugala, Španije i Uzbekistana da sprovedu mere koje im je naložila WADA, jer će u suprotnom biti data preporuka da se i ove organizacije proglase za neusaglašene sa Kodeksom, sa svim pratećim posledicama.

3. RODČENKOV ANTI-DOPING ZAKON IZ 2019. GODINE

3.1. Pozadina i razlozi donošenja

Predsednik Donald Tramp potpisao je 4. decembra 2020. godine zakon (Bill) H.R. 835 – 116th Congress (2019-2020), ironično nazvan „Rodčenkov anti-doping zakon“ (u daljem tekstu: Zakon) po dr Grigoriju Rodčenkovu, direktoru Moskovske antidoping laboratorije, idejnom tvorcu (mastermeind) i glavnom akteru ruskog programa doping prevara,¹² zatvarajući time dvogodišnji zakonodavni proces koji je imao široku dvostranačku podršku.¹³ Zakon je imao ne samo jednodušnu podršku američkih zakonodavaca već je dobio ogromnu podršku od svih američkih amaterskih i profesionalnih sportskih organizacija, uključujući i Američku antidoping agenciju (USADA).

Predlog zakona je podnet Kongresu 2019. godine. On, međutim, ima svoju predistoriju, koja je neposredno vezana za skandal sa Ruskom antidoping agencijom (RUSADA) i Laboratorijom za doping testiranja u Moskvi, u kome je isplivala na videlo uloga ovih ruskih antidoping organizacija u široko rasprostranjenoj šemi dopingovanja sportista i njegovog zataškavanja, koja je naročito bila povezana sa

---

¹¹ WADA Executive Committee endorses recommendations of non-compliance of eight Anti-Doping Organizations, WADA, 14 September 2021, <https://www.wada-ama.org/en/media/news/2021-09/wada-executive-committee-endorses-recommendations-of-non-compliance-of-eight-anti>

¹² Smislio je koktel od tri anabolička steroida (okсандrolon, metenolon i trenbolon), zvani Vojvotkinja, koji nije moga da se otkrije regularnim testovima na dugotrajne metabolite, a sportisti su ga koristili na Olimpijskim zimskim igrama u Sočiju tako što su ga sa alkoholom mučkali u ustima pa zatim ispljunuli (Sport, doping i Rusija: Čovek koji bio tvorac programa krije se od agenata Kremlja, 22. maj 2021, <https://www.bbc.com/serbian/lat/svet-55499885>). Rodčenkov je u julu 2020. godine objavio knjigu “Afera Rodčenkov – kako sam srušio Putinovo tajno doping carstvo”.

¹³ PUBLIC LAW 116–206—DEC. 4, 2020, Rodchenkov Anti-doping Act of 2019, <https://www.congress.gov/116/plaws/publ206/PLAW-116publ206.pdf>

Zimskim olimpijskim igrama u Sočiju 2014. godine. Kazna koju je WADA izrekla RUSADA-i od četiri godine neučešća ruskih sportista na velikim međunarodnim sportskim takmičenjima pod ruskom zastavom i himnom, primljena je u američkim sportskim i državnim krugovima kao primer neadekvatnog kažnjavanja, pošto je ruskim sportistima i dalje bilo dozvoljeno da se takmiče na međunarodnom nivou pod neutralnom zastavom i neutralnim obeležjima.

Može se reći da je sve počelo 2017. godine kada su američki obaveštajni zvaničnici zaključili da je mešanje Rusije u američke izbore 2016. delimično bilo oblik odmazde za olimpijski doping skandal, za čije otkrivanje ruski zvaničnici okrivljuju Sjedinjene Američke Države (USA).¹⁴ U februaru 2018. Helsinška komisija (the Commission on Security and Cooperation in Europe) održala je u Kongresu brifing sa advokatom dr Rodčenkova, Džimom Voldenom, pod nazivom: „Ruski doping skandal - Zaštita uzbunjivača i sprečavanje prevara u sportu“. Volden je pozvao Kongres da ili usvoji zakon kojim bi se uvelo krivično delo za doping i da bi taj zakon mogao biti sličan Zakonu o stranoj korupciji („zakonu duge ruke“) koji sankcioniše strane vladine službenike za radnje koje utiču na poslovanje u SAD, ili da se dopuni Zakon o kontrolisanim supstancama tako što bi se Vladi SAD dalo ovlašćenje da progoni strane funkcionere i sportiste koji se bave dopingom i obezbedila zaštita uzbunjivača.¹⁵ Već u martu 2018. godine nekoliko kongresmena i senatora su se sastali sa dr Rodčenkovicim da bi razgovarali o pretnji koju Rusija predstavlja za USA, korupciji u međunarodnim sportskim telima i kako USA mogu doprineti međunarodnim naporima u borbi protiv doping prevara. U oktobru 2018. Ministarstvo pravde USA optužilo je sedam osoba za umešanost u ruski vojno-obaveštajni program u kojem su oficiri GRU-a navodno izvršili sofisticirano hakovanje američkih i međunarodnih antidoping agencija koje su istraživale i javno osudile ruski državno sponzorisani doping program.¹⁶

Predlog Rodčenkov anti-doping zakona podnet je Senatu i Predstavničkom domu američkog Kongresa 29. januara 2019. godine od strane nekoliko kongresmena, i demokrata i republikanaca.¹⁷ Predstavljajući predlog zakona u Kongresu, senatorka Sheila Jackson Lee (demokrata iz Teksasa) rekla je: “Zakonodavstvo koje sam predstavila je dvopartijsko i nosi ime hrabrog uzbunjivača dr Grigorija Rodčenkova, hrabrog čoveka koji je otkrio prave razmere složene državne doping šeme koja je omogućio Rusiji da se istakne na Zimskim olimpijskim igrama u Sočiju 2014, što je rezultiralo zabranom učešća na Olimpijskim zimskim igrama 2018. Dr Rodčenkov

---

¹⁴ Hon. Sheila Jackson Lee, In Support of H.R. 6067 Rodchenkov Anti-Doping Act (RADA Act), <https://www.csce.gov/international-impact/press-and-media/statements/support-hr-6067-rodchenkov-anti-doping-act-rada-act>

¹⁵ The Russian Doping Scandal: Protecting Whistleblowers and Combating Fraud in Sports, CSCE, 115th Congress, 2nd Session, <https://www.csce.gov/sites/helsinkicommission.house.gov/files/DopingScandal.pdf>

¹⁶ U.S. Charges Russian GRU Officers with International Hacking and Related Influence and Disinformation Operation, U.S. Department of Justice, <https://www.justice.gov/opa/pr/us-charges-russian-gru-officers-international-hacking-and-related-influence-and>

¹⁷ Rodchenkov Anti-Doping Act of 2019 Introduced in Senate (01/29/2019) A Bill, S.259 — 116th Congress (2019-2020), <https://www.congress.gov/bill/116th-congress/senate-bill/259/text>

žali zbog svoje uloge saučesnika u ruskom državnom doping programu i nastoji da se iskupi za nju pomažući napore da se počisti međunarodni sport i da se suzbije razularena korupcija u Rusiji. RADA je važan korak ka zaustavljanju plime ruske korupcije u sportu i vraćanju poverenja u međunarodno takmičenje.”¹⁸

Odbor za pravosuđe Kongresa je razmotrio predlog Rodčenkov anti-doping zakona u oktobru 2019. godine, i podržao je donošenje zakona. Potreba za usvajanjem predloženog Zakona je pravno obrazložena: “Ne postoji savezni zakon koji eksplicitno predviđa sveobuhvatnu zaštitu od dopinga na međunarodnim sportskim takmičenjima. Savezna zakonska zaštita koja trenutno postoji ograničena je na kriminalizaciju korupcije u vezi sa kockanjem, mitom, pranjem novca i drugim protivzakonitim aktivnostima. Na primer, Zakon o podmićivanju na sportskim takmičenjima (Bribery in Sporting Contests Act) iz 1964, 18 U.S.C. 224 inkriminiše korupciju u vezi sa kockanjem u sportu. Osim toga, Racketeer Influenced and Corrupt Organizations Act (RICO), 18 U.S.C. 1962, prvobitno korišćen za krivično gonjenje pripadnika mafije koji se bave dugoročnim zločinačkim organizovanjem, u novije vreme se široko primenjuje na druge kriminalne organizacije, uključujući one koji su uključene u međunarodna sportska takmičenja. RICO takođe predviđa osnov za građansku tužbu za radnje izvršene u okviru zločinačke organizacije. Predlog zakona bi omogućio eksteritorijalnu nadležnost, posebno zbog zavera vezanih za doping prevaru na međunarodnim sportskim događajima. To će utvrditi krivične kazne za učešće u doping zaveri na međunarodnim sportskim takmičenjima, obezbediti restituciju žrtvama kao što su sportisti, štititi uzbunjivače od odmazde, i uspostaviti koordinaciju i deljenje informacije sa USADA-om”.¹⁹

Izvršni direktor USADA, Trevis Tajgart pozvao je u februaru 2020. godine Kongres da usvoji predloženi Zakon pre Olimpijskih igara u Tokiju, rekavši da bi to predstavljalo snažno odvracanje u odsustvu adekvatne kazne za raniji ruski doping. Tokom svog svedočenja u Senatskom odboru i odgovarajućih na pitanja senatora, Tajgart se požalio na dugotrajan proces i blage sankcije sa kojima su se ruski olimpijski zvaničnici suočili zbog šeme dopinga koju sponzoriše država, ističući da se plaši da zvaničnici WADA-e i MOK-a nerado izriču ozbiljne kazne i da pripremaju teren za još jednu Olimpijadu koja će biti podložna doping: „Oni jednostavno nemaju volju, odlučnost da sami sebe efikasno kontrolišu“.²⁰ Proces koji je vođen pred WADA-om protiv Ruske antidoping agencije nazvao je „Dan mrmota za čiste sportiste“.²¹

---

¹⁸ Congresswoman Sheila Jackson Lee Statement on the Introduction of the Rodchenkov Act, 30. Jan 2019, <https://jacksonlee.house.gov/media-center/press-releases/congresswoman-sheila-jackson-lee-statement-on-the-introduction-of-the>

¹⁹ House Report 116-251, From the U.S. Government Publishing Office, [To accompany H.R. 835], <https://www.govinfo.gov/content/pkg/CRPT-116hrpt251/html/CRPT-116hrpt251-pt1.htm>

²⁰ Rick Maese, WADA has concerns with U.S. anti-doping legislation that seeks to clean up sport, November 16, 2019, <https://www.washingtonpost.com/sports/2019/11/16/anti-doping-legislation-further-exposes-tensions-between-usada-world/>

²¹ U.S. anti-doping chief urges Congress to tackle Russian doping: ‘We want it real, not rigged’, <https://www.washingtonpost.com/sports/2020/02/05/us-anti-doping-chief-urges-congress-tackle-russian-doping-we-want-it-real-not-rigged/>

Predstavnički dom Kongresa je predlog Zakona usvojio 22.10. 2019. godine, dok je Senat to učinio 16. novembra 2020. godine, jednoglasno i bez ijednog amandmana. Zakon je imao ukupno 28 kosponzora (21 demokrata i 7 republikanaca). Senator Sheldon Whitehouse i jedan od glavnih promotera Zakona propratio je usvajanje zakona u Senatu rečima: „Zlonamerno, korumpirano ponašanje Rusije na međunarodnoj sceni zahteva oštru repliku, jer Svetska antidoping agencija i Međunarodni olimpijski komitet nisu uspjeli da pozovu Rusiju na odgovornost za njen drski program varanja u Sočiju.”²²

Iako su neki sumnjali da će predsednik Tramp odugovlačiti na kraju svog mandata sa potpisivanjem Zakona, on to nije učinio, pa su tako Sjedinjene američke države (USA) i svet dobile 4. decembra 2020. godine krivični zakon, sa eksteritorijalnim dejstvom, usmeren na učesnike doping prevara na velikim međunarodnim sportskim takmičenjima.

Ubrzo nakon stupanja na snagu Zakona, Sporski arbitražni sud u Lozani je svojom odlukom od 17. decembra 2020 preinačio kaznu koju je WADA izrekla RUSADA-i²³, a WADA je odlučila da se na tu presudu ne žali Švajcarskom vrhovnom sudu.²⁴ U svojoj arbitražnoj odluci CAS je prihvatio nalaz WADA-e da su u manipulacije sa podacima iz Moskovske laboratorije umešane ruske vlasti „s obzirom na dokaze o umešanosti ruske Vlade na visokim nivoima“ i prihvatio je tvrdnje WADA-e da je neophodno preduzeti posebno snažne mere kako bi se odvratile ruske javne vlasti, koje su često pokazivale da su u stanju i voljne da se mešaju u antidoping infrastrukturu i procese, od namernog i lažnog napada i podriivanja antidoping sistema u budućnosti.²⁵ Međutim, prema stavu CAS-a, legitimni ciljevi WADA-e, u skladu sa procenom proporcionalnosti, mogu se adekvatno postići i sa manjim posledicama, zbog čega je period izrečenih zabrana prepolovljen. CAS posebno nije prihvatio zahtev WADA-e da ruski sportisti i pomoćno osoblje treba da pokažu da nisu umešani u nepoštovanje antidoping pravila kako bi imali pravo da učestvuju u relevantnim sportskim događajima, smatrajući da bi bilo „previše opterećujuće i neprikladno u datim okolnostima zahtevati od ruskih sportista i pratećeg osoblja da snose teret dokazivanja da nisu ni na koji način pogođeni manipulacijom moskovskim podacima“ (par. 770 arbitražne odluke).

---

²² Rodchenkov act passes Senate, goes to President for signature, op.cit.

²³ CAS, Arbitral award 2020/O/6689 World Anti-Doping Agency v. Russian Anti-Doping Agency, 17. 12. 2020, https://www.wada-ama.org/sites/default/files/resources/files/cas_award_6689.pdf

²⁴ U septembru 2018. godine WADA je odlučila da vrati RUSADA u antidoping pokret proglašavajući je usaglašenom sa Kodeksom, uz uslov da preda autentične analitičke podatke iz Moskovske laboratorije za period 2011-2015. godina. WADA je dobila kopiju moskovskih podataka u januaru 2019. godine, ali je nakon istrage nezavisni WADA Komitet za reviziju usklađenosti sa Kodeksom (CRC) zaključio da se ruske vlasti namerno manipulirale i izbrisale delove moskovskih podataka i predložio je da se RUSADA proglasi neusaglašenom sa Kodeksom i da joj se izrekne više sankcije u skladu sa Kodeksom. Izvršni komitet WADA je 9. 12. 2019. jednoglasno usvojio preporuku CRC. RUSADA je osporila odluku Izvršnog odbora WADA-e 27. 12. 2019. godine, pa je WADA prosledila slučaj Sudu za sportsku arbitražu („CAS“) 9. januara 2020. godine.

²⁵ Videti par. 709-711. arbitražne odluke CAS.

To je samo još više razgnevilo promotere Rodčenkovog anti-doping zakona²⁶, pa su se intenzivirali i američki zahtevi za reformom WADA-e i CASa, uključujući i obustavu uplate sredstava WADA-i. Tako su početkom aprila 2021, godine Savetodavno veće sportista Olimpijskog i Paraolimpijskog komiteta USA i USADA objavili zajednički poziv na značajnu reformu Svetske antidoping agencije, ističući da je kritično vreme da WADA odgovori na svoje neuspehe tako što će se posvetiti jačoj i nezavisnijoj WADA-i koja gradi kredibilitet kod sportista širom sveta. Prema objašnjenju ovih organizacija, predlozi reformi imaju za cilj da jasno stave do znanja da WADA mora da se promeni i postane snažan, nezavisni antidoping regulator i zaštitnik prava čistih sportista.²⁷ Promene bi trebale da se dese u sledećim oblastima²⁸: sportistima se mora dati pravi glas u procesu reformi; WADA mora stvoriti istinski nezavisnu upravljačku strukturu bez sukoba interesa, što podrazumeva da članovi Izvršnog komiteta WADA-e moraju biti raspoređeni na osnovu zasluga, a predstavnici moraju biti potpuno nezavisni, uključujući da nijednom sportskom zvaničniku ne bi trebalo dozvoliti da služi u Izvršnom komitetu WADA-e; sve odluke Izvršnog odbora i Osnivačkog odbora Fondacije moraju biti javno objavljene; WADA ne može biti regulisana od strane sportskog pokreta ili bilo koje pojedinačne vlade, i mora postojati ugrađena podela vlasti između zakonodavne, izvršne i sudske funkcije WADA-e i antidoping sistema kako bi se obezbedio efikasan i pravičan pravosudni sistem gde sukob interesa ne igra nikakvu ulogu u procesima donošenja odluka.

Jedna od poslednjih mera koje u preduzeli američki kongresmeni koji su i vodili proces usvajanja Rodčenkov anti-doping zakona sastoji se u predlaganju Kongresu, 8. juna 2021. godine, donošenja Guaranteeing Oversight and Litigation on Doping (GOLD) Act (H.R. 4906).²⁹ Taj zakon bi, ukoliko bude usvojen, trebao da omogućiti da kršenje Rodčenkov antidoping zakona aktivira optužbe prema američkim zakonima protiv pranja novca i reketiranja. Prema objašnjenju senatora Vikera: „GOLD zakon bi nastavio tamo gde je Rodčenkov zakon stao, proširujući domet Zakona priznavanjem da se doping nikada ne dešava u vakumu. Korumpirani zvaničnici i kršioци ljudskih prava koji se bave doping prevarom takođe se bave pranjem novca, trgovinom drogom, hakovanjem računara, reketiranjem i još mnogo toga. Sjedinjene Države moraju biti spremne da se pozabave malverzacijama sa dopingom. Sportisti su već izrazili zabrinutost zbog mogućeg dopinga na Olimpijskim igrama u Tokiju,

---

²⁶ U saopštenju objavljenom 17. decembra 2020., izvršni direktor USADA-e Travis Tigart opisao je odluku CAS-a kao slabu i „tragediju“ u borbi protiv doping šema. (Rick Maese, op.cit.)

²⁷ Mark Dziak, 6. april 2021, USOPC and USADA call for WADA reform, <https://swimswam.com/usopc-and-usada-call-for-wada-reform/>

²⁸ Videti: EXECUTIVE OFFICE OF THE PRESIDENT OFFICE OF NATIONAL DRUG CONTROL POLICY Washington, DC 20503, Report on World Anti-Doping Agency Governance as required by House Report 116-456 May 17, 2021 EXECUTIVE SUMMARY, https://www.usada.org/wp-content/uploads/ONDCP-2021-WADA-Report-to-Congress_Final.pdf

²⁹ GOLD Act, <https://www.congress.gov/bill/117th-congress/senate-bill/2632/all-info>

a Olimpijske igre u Pekingu sledeće godine verovatno neće biti bolje s obzirom na korumpiranu prirodu Komunističke partije Kine.³⁰

Međutim, nisu samo Rusija i Kina na udaru. Čini se da je Rodčenkov anti-doping zakon bio samo uvertira u spremnost i namere američkih zakonodavaca i sportskih krugova da „udare“ na sam vrh globalnog upravljanja međunarodnim sportom, koji se doživljava kao korumpiran, neefikasan i konfliktan.³¹

3.2. Sadržina Rodčenkov anti-doping zakona

Zakon ima preambulu i 7. članova, s tim da je čl. 7. tehničkog karaktera i odnosi se na utvrđivanje budžetskih efekata Zakona.

U preambuli Zakona se navodi da se zakon donosi u svrhu izricanja krivične sankcije određenim licima koja su umešana u međunarodne zaveru u doping prevarama, obezbeđivanja restitucije za žrtve takvih zavera, zahtevanja razmene informacija sa USADA u borbi protiv dopinga i u druge svrhe. Koje su to „druge svrhe“ može se nazreti iz čl. 2. Predloga zakona iz januara 2019. godine u kome su motivi za predlaganje Zakona označeni kao šteta koja se prouzrokuje doping zaverama ne samo čistim sportistima već i komercijalnim sponzorima i emiterima u USA, ekonomska vrednost sportskog sektora za američku ekonomiju³² i važnost uzbunjivača u razotkrivanju doping zavera, sa posebnim ukazivanjem na ulogu dr. Rodčenkova i doping šeme u Rusiji.³³

U članu 1. Zakona se navodi da se on može citirati kao “Rodčenkov anti-doping zakon iz 2019.” („Rodchenkov Anti-Doping Act of 2019“).

Objašnjenje definicija sadržanih u Zakonu dato je u članu 2. U pitanju su sledeće definicije:

- 1) Termin „Anti-doping organizacija“ ima značenje dato u članu 2 UNESKO Konvencije (Konvencija). Prema čl. 2. st. 3. tač. 2. Konvencije, termin „Organizacija za borbu protiv dopinga“ označava entitet koji je odgovoran za usvajanje pravila za pokretanje, implementaciju ili sprovođenje ma kog dela procesa doping kontrole. To uključuje, na primer, Međunarodni olimpijski komitet, Međunarodni paraolimpijski komitet, druge bitne organizacije koje organizuju sportske događaje i koje vrše testiranje na tim događajima, Svetsku

---

³⁰ Sen. Sheldon Whitehouse, WHITEHOUSE, WICKER INTRODUCE BIPARTISAN, BICAMERAL BILL TO CRACK DOWN ON STATE-SPONSORED DOPING, 08.06.21, <https://www.whitehouse.senate.gov/news/release/whitehouse-wicker-introduce-bipartisan-bicameral-bill-to-crack-down-on-state-sponsored-doping>

³¹ “THE FIRST CLEAN OLYMPICS? RODCHENKOV ACT ENFORCEMENT AT TOKYO 2021” <https://www.csce.gov/international-impact/events/first-clean-olympics>

³² Prema Predlogu zakona, ekonomski uticaj sporta na ekonomiju Sjedinjenih Država prelazi preko 500.000.000.000 dolara godišnje.

³³ Alexander Chaize – Victoria Artaza, 05.02.2021, Rodchenkov Act: the potential impact of controversial new US anti-doping legislation in the fight against international doping conspiracies, <https://mse.dlapiper.com/post/102q6b/rodchenkov-act-the-potential-impact-of-controversial-new-us-anti-doping-legislat>

antidoping agenciju, međunarodne federacije i nacionalne organizacije za borbu protiv dopinga.

- 2) Izraz „Sportista“ ima značenje dato kao termin u članu 2 Konvencije. Prema čl. 2. st. 3. tač. 4. Konvencije, „Sportista“ označava ma koju osobu koja učestvuje u sportu na međunarodnom ili nacionalnom nivou u skladu sa definicijom svake od nacionalnih organizacija za borbu protiv dopinga i svaku drugu osobu koja učestvuje u nekom sportu ili događaju na nižem nivou koji prihvataju Zemlje učesnice. Za potrebe programa obrazovanja i treninga, „sportista“ označava ma koju osobu koja učestvuje u sportu pod pokroviteljstvom neke sportske organizacije.
- 3) Izraz „Kodeks“ označava Svetski antidoping kodeks koji je WADA usvojila 5. marta 2003.
- 4) Izraz „Konvencija“ označava UNESCO Međunarodnu konvenciju protiv dopinga u sportu, usvojenu u Parizu 19. oktobra 2005. godine, a koju su USA ratifikovale 2008. godine.³⁴
- 5) Izraz „Veliko međunarodno sportsko takmičenje“: A) znači takmičenje u kojem učestvuje jedan ili više sportista iz USA i tri ili više sportista iz drugih zemalja, koje je regulisano antidoping pravilima i principima Svetskog antidoping kodeksa i u kojem organizator takmičenja ili telo određeno za kažnjavanje prima sponzorstvo ili drugu finansijsku pomoć od strane organizacije koja ima poslove u USA ili organizator takmičenja ili telo određeno za kažnjavanje prima naknadu za pravo emitovanja takmičenja u USA; B) uključuje takmičenje koje je pojedinačni događaj ili takmičenje koje se sastoji od serije događaja koji se odvijaju u različito vreme ali kada se kombinuju kvalifikuju sportistu ili tim za neku nagradu ili drugu vrstu priznanja.
- 6) Izraz „osoba“ označava bilo koju osobu, partnerstvo, korporaciju, udruženje ili drugi entitet.
- 7) Izraz „zabranjena metoda“ ima značenje dato u članu 2. Konvencije. Prema čl. 2. st. 3. tač. 18) Konvencije, „Zabranjen metod“ označava svaki metod koji je kao takav opisan u Listi zabrana, koja čini Prilog I Konvencije.
- 8) Izraz „zabranjena supstanca“ ima značenje dato u članu 2 Konvencije. Prema čl. 2. st. 3. tač. 19) Konvencije, „Zabranjena supstanca“ označava ma koju supstancu koja je kao takva opisana u Listi zabrana, koja čini prilog Konvencije.³⁵
- 9) Termin „šema u trgovini“ znači bilo koja šema koja se, u celini ili delimično, ostvaruje korišćenjem, u međudržavnoj ili spoljnoj trgovini, bilo kog objekta za transport ili komunikaciju.

---

³⁴ Republika Hrvatska je ovu konvenciju ratifikovala 2007 - Zakon o potvrđivanju Međunarodne konvencije protiv dopinga u športu, „Narodne novine“, br. 7/2007.

³⁵ WADA svake godine objavljuje Listu zabranjenih doping supstanci i metoda. WADA Lista zabrana y 2022. godinu je objavljena na: https://www.wada-ama.org/sites/default/files/resources/files/2022list_final_en.pdf

10) Izraz „USADA“ označava Antidoping agenciju Sjedinjenih Američkih Država.

11) Izraz „WADA“ označava Svetsku antidoping agenciju.

Iz prethodno navedenih definicija vidi se da su za primenu Zakona ključni pojmovi „trgovinska šema“ i „veliko međunarodno sportsko takmičenje“. Takođe je uočljivo i da je pojam „trgovinska šema“ široko definisan dok je pojam „veliko međunarodno sportsko takmičenje“ ograničen na takmičenja koja su regulisana Kodeksom WADA-e, što znači da su određeni broj profesionalnih i univerzitetskih sportove u USA isključeni iz primene Zakona pošto organizatori takmičenja u tim sportovima nisu potpisnici Kodeksa. Ono što je posebno interesantno je da iz definicije „velikog međunarodnog sportskog takmičenja“ proizilazi da ako se desi organizovana doping prevara na međunarodnom sportskom takmičenju kojom su oštećeni „čisti sportisti“, uključujući amerikance, a to takmičenje slučajno ne sponzorise ili finansira nijedna organizacija koja posluje u SAD i/ili za koju niko zapravo nije kupio američka prava za emitovanje, onda to takmičenje neće biti tretirano kao „veliko međunarodno sportsko takmičenje“ na koje se primenjuje Rodčenkov anti-doping zakon. To može voditi ka zaključku da glavni cilj Zakona i nije bio sprečavanje dopinga u sportu „po svaku cenu“ zbog poštenih sportista već zaštita 500 milijardi dolara godišnje vrednosti američkog sportskog sektora.

Krivično delo „Velike međunarodne zavere u vezi sa doping prevarom“ (Major international doping fraud conspiracies) propisano je članom 3. stav 1. Zakona. Krivično delo čini bilo koja osoba, osim sportiste, koja svesno sprovede u delo, pokuša da sprovede u delo ili sklopi zaveru sa bilo kojom drugom osobom radi sprovođenja u delo šeme u trgovini, vršeći uticaj na upotrebu zabranjene supstance ili zabranjenog metoda, vezano za bilo koje veliko međunarodno sportsko takmičenje.

Za krivično delo iz čl. 3. st. 1. Zakona postoji eksteritorijalna federalna nadležnost (čl. 3. st. 2. Zakona). To znači da se Zakon primenjuje bez obzira na to li su u doping zaveru umešani državljani USA i da li je krivično delo učinjeno na teritoriji ili izvan USA. Takvo određenje eksteritorijalne krivične nadležnosti USA otvara pitanja ekstradicije optuženih iz zemalja koje imaju sporazum o ekstradiciji sa USA, posebno u situaciji kada zemlja ekstradicije nije krivično sankcionisala doping u sportu ili je to učinila na mnogo blaži način. Čak i kada optuženim licima ne preči ekstradicija zbog njihovog nacionalnog zakonodavstva, činjenica da su optuženi i da se protiv njih vodi istraga ili postupak po čl. 3. Zakona u praksi će dovesti do toga da neće moći da putuju u inostranstvo ili će to činiti sa strahom, niti će moći da imaju bilo kakve poslovne aranžmane sa američkim kompanijama i bankama.

Krivične kazne za izvršeno delo „Velike međunarodne zavere u vezi sa doping prevarom“ utvrđene su čl. 4. st. 1. Zakona. Izvršilac krivičnog dela se kažnjava kaznom zatvora do 10 godina, novčanom kaznom od 250.000 dolara ukoliko je u pitanju pojedinac ili 1.000.000 dolara ukoliko je reč o organizacije, ili oboje. Osim toga, bilo koja imovina, stvarna ili lična, materijalna ili nematerijalna, može se zapleniti ili krivično oduzeti u USA, ukoliko se to vlasništvo koristi ili namerava da se koristi na bilo koji način kako bi se izvršilo ili olakšalo izvršenje krivičnog dela,

ili ako predstavlja prihod koji je ostvaren, pribavljen, uzet ili zadržan u vezi ili kao rezultat izvršenja krivičnog dela.

Zastarelost krivičnog gonjenja je utvrđena članom 4. stav 2. Zakona. Niko ne može biti krivično gonjen, suđen ili kažnjen za izvršenje krivičnog dela iz člana 3. Zakona, osim ako se optužnica podnese u roku od 10 godina od datuma kada je delo počinjeno. Međutim, nakon prijave u USA, koja je podneta pre vraćanja optužnice, što ukazuje na to da postoje dokazi u stranoj zemlji u vezi izvršenja krivičnog dela, okružni sud pred kojim velika porota sprovodi istragu krivičnog dela suspendovaće mogućnost nastajanja zastarelosti ovog krivičnog dela ako zaključi da postoje dokazi da je službeni zahtev za pribavljanje takvog dokaza podnesen, ako se pojavi razumno saznanje da u vreme podnošenja zahteva dokaz postoji ili je postojao u takvoj stranoj zemlji.

Članom 5. Zakona dodato je krivično dela iz čl. 3. Zakona u odeljak (Title) 18, sekcija 3663A United States Code.³⁶ To podrazumeva i da se žrtvama krivičnog dela iz čl. 3. Zakona može dosuditi restitucija u skladu sa sekcijom (članom) 3663A odeljka 18 United States Code, koja može uključivati vraćanje oštećene, izgubljene ili uništene imovine ili, gde je to nemoguće, neizvodljivo ili neadekvatno, isplatu iznosa koji je jednak vrednosti oštećene, izgubljene ili uništene imovine na dan prouzrokovanja štete, gubitka ili uništenja. S obzirom da je u čl. 3663A (a)(2) određenje "žrtve" krivičnog dela iz člana 3. Zakona postavljeno veoma široko³⁷, može se i iz ovoga zaključiti da glavni cilj Zakona nije samo da se krivično gone organizatori doping zavera već i da se stvori osnov za imovinsko-pravne zahteve za naknadu štete od lica koja su uključena u zaveru, pri čemu se pod oštećenim prvenstveno misli na američke sponzore i emitere.³⁸ To nije krio ni direktor USADA-e Trevis Tajgert, jedan od najvećih promotera predloga Zakona, kada je 2019. godine braneći predloženi zakon istakao: „Vlada SAD, sa stanovišta politike, svakako želi da zaštiti ulaganja američkih kompanija širom sveta”.³⁹

Saradnja državnih organa USA sa USADA regulisana je članom 6. Zakona. Osim ako zakonom nije zabranjeno i osim u slučajevima u kojima bi integritet krivične istrage bio ugrožen, pri unapređivanju obaveza USA prema članu 7 Konvencije⁴⁰,

---

³⁶ United States Code, <https://uscode.house.gov/browse/prelim@title18/part2&edition=prelim>

³⁷ "Za potrebe ovog odeljka, termin „žrtva“ označava lice koje je direktno i neposredno oštećeno kao rezultat izvršenja krivičnog dela za koje može biti naložena restitucija, uključujući, u slučaju krivičnog dela koje uključuje kao element šeme, zavere ili šablona kriminalne aktivnosti, svako lice koje je direktno oštećeno od strane kriminalnog ponašanja okrivljenog u toku šeme, zavere ili šablona". Sud može naložiti, "ako su stranke saglasne u sporazumu o priznanju krivice, restituciju i licima koja nisu žrtva krivičnog dela" (čl. 3663A(a)(3)).

³⁸ Interesantno je da se u pojedinim američkim komentarima Rodčenkovog antidoping zakona ukazuje da će ovaj zakon imati pozitivne posledice posebno za sportove poput biciklizma, „gde je imidž sponzora na prvom mestu i pokreće ukupnu ekonomiju“, da konačno odbace senke dopinga koje ih prate. (Joe Harris, The Outer Line: Will 'RodA' replace WADA in 2021?, 10.02.2021, <https://www.velonews.com/culture/the-outer-line-will-roda-replace-wada-in-2021/>)

³⁹ Rick Maese, op.cit.

⁴⁰ Prema čl. 7. Konvencije, zemlje učesnice moraju da osiguraju primenu ove Konvencije, putem koordinacije unutar zemlje. Radi ispunjenja svojih obaveza prema ovoj Konvenciji, Zemlje učesnice se mogu oslanjati na organizacije za borbu protiv dopinga, kao i na sportske vlasti i organizacije.

Odeljenje za pravosuđe, Odeljenje za nacionalnu bezbednost i Uprava za hranu i lekove će koordinisati sa USADA u pogledu bilo koje istrage koja se odnosi na potencijalno izvršenje krivičnog dela iz čl. 3. Zakona, što uključuje deljenje sa USADA svih informacija koje su u posedu Odeljenja za pravosuđe, Odeljenja za nacionalnu bezbednost i Uprave za hranu i lekove koje mogu biti relevantne za bilo koje takvo potencijalno kršenje. Nakon potpisivanja Zakona, predsednik Trump je posebno potencirao odredbe čl. 6. Zakona, ističući da će njegova administracija tretirati čl. 6. Zakona „u skladu sa ustavnim ovlašćenjima Predsednika da kontroliše širenje informacija, čije bi otkrivanje moglo da ugrozi nacionalnu bezbednost, spoljne odnose, sprovođenje zakona ili obavljanje Predsednikovih ustavnih dužnosti”.⁴¹

U samom Zakonu nisu sadržane odredbe o zaštiti uzbunjivača od odmazde (poput Rodčenkova ili Julije i Vitalia Stepanova koji su u programu FBI zaštite svedoka), iako je tokom usvajanja Zakona stalno isticano da je to jedan od važnih ciljeva Zakona. Međutim, kako se doping zavere smatraju federalnim krivičnim delom, takvi uzbunjivači su obuhvaćeni postojećim američkim zakonima o zaštiti svedoka i doušnika.

Prema stanovištu bivšeg federalnog tužioca Henk Bond Voltera (Hank Bond Walther), istraga i krivično gonjenje međunarodnih sportskih slučajeva dopinga će izazvati komplikacije slične onima koje se javljaju u slučajevima iz the Foreign Corrupt Practices Act (Zakon o stranoj korupciji - FCPA), posebno kada su ciljevi istrage sponzorirani od strane države. Na osnovu dosadašnjih aktivnosti Ministarstva pravde (Department of Justice - DOJ) verovatno će većinu istraga o doping u koje su obuhvaćene Rodčenkov anti-doping zakonom voditi Odsek za prevare DOJ-a, koji ima primarna ovlašćenja da istražuje i krivično goni slučajeve iz FCPA, zajedno sa američkim tužilaštvima, posebno kancelarijom američkog tužioca za istočni okrug Njujorka, koja je procesuirala slučajeve FIFA i navodno je otvorila druge istrage o korupciji u međunarodnom sportu. Zbog političke osetljivosti otvaranja međunarodnih istraga o doping u sportu, uključujući zabrinutost da će se DOJ posmatrati kao svetska policija, DOJ će verovatno usvojiti centralizovan pristup odlučivanju kada da pokrene istrage, kao što to čini u slučajevima FCPA. Faktori u donošenju ove odluke će verovatno uključivati: obim dopinga (doping jednog sportiste naspram mnogih), dokaze centralizovanog upravljanja (upravljanje od strane vlade, uputstva rukovodećeg tela na nivou zemlje ili čak uputstva trenera na nivou zemlje) i obim potencijalne štete (da li je sportista dopingom ukrao mesto u timu ili medalju od sportiste koji nije dopingovan, a posebno da li je oštećen neki američki sportista).⁴²

Prethodna predviđanja g. Voltera su se obistinila jer je prvi slučaj primene Rodčenkov anti-doping zakona zabeležen 12. januara 2022. godine kada su Department of Justice, U.S. Attorney's Office, Southern District of New York i

---

⁴¹ Ali Iveson, Rodchenkov Anti-Doping Act signed into law by US President, 04.02.2020, <https://www.insidethegames.biz/articles/1101605/rodchenkov>

⁴² *Hank Bond Walther*, A new front in the U.S. government's war on global corruption: sports doping, Spots Business Journal, 2. June 2021, <https://www.jonesday.com/en/insights/2021/06/a-new-front-in-the-us-governments-war-on-global-corruption-sports-doping-sports-business-journal>

FBA objavili saopštenje da je u Federalnom sudu na Menhetnu opečaćena prijava (optužba – Complaint) zbog krivičnog dela iz Rodčenkov anti-doping zakona protiv Eric Lira, „neuropatskog“ terapeuta koji radi u oblasti El Pasa u Teksasu, zbog nabavke različite lekove za poboljšanje performansi („PED“) i distribucije tih PED određenim sportistima (sportista 1 i sportista 2) pre i u svrhu varanja na Olimpijskim igrama 2020. održanim u Tokiju u leto 2021. godine.⁴³ Istragu su vodili FBA, FBI’s Integrity in Sports and Gaming Initiative i the Office’s Money Laundering and Transnational Criminal Enterprises Unit državnog tužioca. Iako u saopštenju za javnost nije otkriven identite sportista, iz sadržine objavljene prijave⁴⁴ mediji su utvrdili da je Sportista 1 nigerijska skakačica u dalj i sprinterka Blessing Okagbare, koja je učestvovala na Olimpijskim igrama u Tokiju pre nego što je diskvalifikovana zbog dopinga (ljudski hormon rasta) utvrđenog na testiranju van takmičenja sprovedenog 31. 07. 2021. godine.⁴⁵

Za sprovođenje Zakona će, nesumnjivo, biti ključno u kojoj meri će nacionalne policijske i sudske vlasti biti spremne da sarađuju sa američkim istražiteljima, imajući u vidu da ni WADA ni MOK nisu podržali donošenje Zakona.⁴⁶ Pol Masaro, savetnik za politiku Helsinške komisije i ključni arhitekta Zakona rekao je da američkim vlastima neće nužno ni trebati pomoć organizacija poput WADA i MOK da bi podigle optužbe. „Potreba će biti minimalna“, rekao je, „i iskreno, po mom mišljenju, trebalo bi je svesti na minimum. Ove organizacije su kompromitovane i one su deo problema.“ Masaro je rekao i da Olimpijske igre u Tokiju predstavljaju „veoma, veoma ozbiljan test“ i da će „svi tražiti da vide da li Sjedinjene Države ozbiljno žele da preuzmu ulogu globalnog psa čuvara“.⁴⁷

3.3. Uticaj Rodčenkov anti-doping zakona na globalni antidoping pokret

Sve kontroverze koje prate Rodčenkov anti-doping zakon možda su najbolje izražene u naslovu teksta „The Outer Line: Will ‘RodA’ replace WADA in 2021?“, objavljenog početkom 2021. godine. Autor počinje tekst konstatacijom da bi Rodčenkog anti-doping zakon mogao da donese značajne posledice za varanje u sportu i one vrste rezultata koje WADA nije uspela da pruži tokom ruske doping sage, ali odmah ukazujući i da takvi uticaji takođe mogu imati značajnu finansijsku cenu i mogu trajno izbrisati zakonske tampone koji razdvajaju sportski integritet

---

⁴³ Department of Justice, U.S. Attorney’s Office, Southern District of New York: *First Olympic Anti-Doping Charges Filed In Manhattan Federal Court*, <https://www.justice.gov/usao-sdny/pr/first-olympic-anti-doping-charges-filed-manhattan-federal-court> (12.01.2022)

⁴⁴ <https://www.justice.gov/usao-sdny/press-release/file/1462091/download>

⁴⁵ Eric Lira becomes the first person to be charged under new US anti-doping laws, <https://www.runnersworld.com/uk/news/a38756868/eric-lira/> (17.01.2022).

⁴⁶ Koje bi pretpostavke za tu saradnju bile u hrvatskom pravu videti: Danka Hržina, Međunarodna pravna pomoć i pravosudna suradnja u kaznenim stvarima – teorijski i praktični aspekti, Pavosudna akademija, Zagreb, 2019.

⁴⁷ Rick Maese, Behind new law, the FBI is getting into anti-doping, but not everyone wants the help, <https://www.csce.gov/international-impact/press-and-media/news/behind-new-law-fbi-getting-anti-doping-not-everyone-wants?page=1>

od krivičnog gonjenja.⁴⁸ Ne čudi onda što je bivši predsednik WADA-e Dik Paund označio donošenje Zakona kao „evangelistički čin“, kojim su USA u suštini sebi dozvolile prekomerno prekoračenje suvereniteta.⁴⁹ Prema stanovištu Paunda, „pokušaj uništavanja WADA-e ne pruža nikakvu dodatnu zaštitu američkim sportistima. već samo povećava rizik“. Zakon je, po njemu, „zasnovan na namerno netačnim i obmanjujućim informacijama koje su sakupili američki zvaničnici za doping, koji teže da eliminišu WADA-u.“

Može se slobodno reći da je jedino istinsko protivljenje Zakonu došlo izvan USA, i to pre svega od strane WADA-e, Međunarodnog olimpijskog komiteta, Saveta Evrope i brojnih nacionalnih i regionalnih antidoping organizacija⁵⁰. Glavni i suštinski prigovor Zakonu tiče se zabrinutosti da taj zakon svojim eksteritorijalnim odredbama narušava globalni, pravno priznati antidoping program i podriiva kapaciteta WADA-e da ispuni svoju misiju globalnog antidoping regulatora.⁵¹

Kada se analiziraju svi stavovi izneti pre i nakon donošenja Zakona mogu se konstatovati dva ekstremna stava. Prvi, pristalica Zakona, da će on predstavljati „masivni čekić“ u rukama američkih vlasti kojim će se konačno „zakucati“ doping prevaranti u sportu. Drugi, protivnika Zakona, da će on dovesti u pitanje globalni antidoping pokret i srušiti autoritet WADA-e. Oba stava su, po našem mišljenju, preterana. Rodčenkov anti-doping zakon neće smanjiti doping u sportu, pa ni doping prevare i zavere, jer je broj međunarodnih sportskih takmičenja koji podležu Zakonu zanemarljiv u odnosu na ukupan broj svih međunarodnih sportskih takmičenja u ingerenciji WADA-e, a da o nacionalnim sportskim takmičenjima i ne govorimo. S druge strane, Zakon ne može „uništiti“ WADA-u kao globalnog antidoping regulatora i nadzornog tela nad sprovođenjem Kodeksa, sve dok najveći broj vlada i najveći broj međunarodnih i nacionalnih sportskih saveza i antidoping organizacija podržava WADA-u u njenom radu, što je sada slučaj. To, međutim, ne znači da mi ne delimo mišljenje onih koji ukazuju da Zakon ima ozbiljni potencijal da negativno utiče na harmonizaciju borbe protiv dopinga na globalnom nivou.

---

⁴⁸ Joe Harris, op.cit.

⁴⁹ IOC's Dick Pound Critical Of Proposed U.S. Anti-Doping Bill, 19.08.2020, (<https://www.sportsbusinessjournal.com/Daily/Issues/2020/08/19/Olympics/Dick-Pound.aspx>)

⁵⁰ Zabrinutosti WADE u vezi Rodčenkov antidoping zakona (RADA) pridružila se i Centralnoevropska antidoping organizacija (CEADO), čiji su članovi i nacionalne antidoping organizacije Hrvatske i Srbije. U saopštenju CEADO je istaknuto da „nijedna država nikada ranije nije potvrdila krivičnu nadležnost nad doping prekršajima koji su se dogodili van njene nacionalne teritorije. Iz perspektive CEADO-a, Rodčenkov antidoping zakon će imati negativne posledice na svetski antidoping sistem, ugrožavajući harmonizaciju antidoping pravila, koja je osnovni princip globalnog sistema Svetske antidoping agencije. Preklapanje zakona će ugroziti nastojanja da se uspostavi jedinstven set antidoping pravila za sve aktere u sportu... Ovaj zakon može dovesti do toga da druge zemlje usvoje slično zakonodavstvo, čime bi se građani i sportska tela SAD podvrgli sličnim eksteritorijalnim jurisdikcijama i krivičnim sankcijama, od kojih mnoge mogu biti političke prirode ili nametnute da diskriminišu određene nacionalnosti. Ovo će biti štetno za napore protiv dopinga širom sveta.“ - Rodčenkov anti-doping act (RADA), Central European Anti-Doping Organization, <https://www.ceado.org/en/newsshow-rodchenkov-anti-doping-act-rada>

⁵¹ WADA statement on U.S. Senate's passing of the Rodchenkov Anti-Doping Act, <https://www.wada-ama.org/en/media/news/2020-03/wada-calls-on-us-senate-to-consider-widely-held-concerns-about-rodchenkov-act>

Sušтина problema sa Rodčenkov anti-doping zakonom leži, po našem shvatanju, ne toliko u samoj sadržini ovog zakona, jer to nije jedini zakon koji ima eksteritorijalnu nadležnost u krivičnim stvarima i nije jedini zakon koji uvodi krivičnu odgovornost za organizovano učešće u doping u sportista, već u pratećem „kontekstu“. WADA nesumnjivo ima određene systemske slabosti, uz veliko pitanje da li je sama odgovorna za njih, ali tako očigledno i grubo osporavanje kredibiliteta WADA-e, ne samo tokom donošenja Zakona već i nakon što je stupio na snagu, da bude predvodnik i glavni „igrač“ u donošenju i sprovođenju svetskog antidoping programa, može samo da predstavlja korak u nazad a ne korak u pravom smeru. Celokupan istorijat svetskog sporta do donošenja Svetskog antidoping kodeksa i formiranja WADA-e pokazuje da ni jedna država pojedinačno (poput USA) i ni jedna organizacija u oblasti sporta pojedinačno (poput MOK-a) ne može da se izbori sa dopingom u sportu, pa ni sa onim koji je „državno sponzorisan“. S druge strane, očigledna politička usmerenost obrazložena za donošenje Rodčenkov anti-doping zakona,⁵² dovodi u pitanje pravu svrhu donošenja zakona, i daje „alibi“ drugim zakonodavcima i nacionalnim vlastima da pribegnu istim merama, odbiju saradnju u istragama o doping prevarama i da sve prebace na politički plan.

Pod velikim znakom pitanje je, po našem mišljenju, i argument da Zakon omogućava sportistima da istupe kao uzbunjivači („zviždači“) i svedoci, jer nisu obuhvaćeni krivičnom odgovornošću. Taj argument je problematična dvostruko. Prvo, nesporno je da je raspoloživost svedoka da svedoče, kao i kvalitet svedočenja, od centralne važnosti za sve sisteme krivičnog pravosuđa koji su u skladu sa međunarodnim standardima poštovanja ljudskih prava, konkretno sa pravom na pravično suđenje utvrđeno članom 6 Evropske konvencije o ljudskim pravima i osnovnim slobodama.⁵³ Sportisti koji imaju veze sa krivičnim delom iz člana 3. st. 1. Zakona su, skoro isključivo, svedoci učinioci a ne svedoci žrtve,⁵⁴ i to aktivni učesnici u doping zavori i prevari, koji veoma dobro znaju u šta se upuštaju kada pribegavaju korišćenju zabranjenih doping supstanci i metoda radi ostvarivanja što boljeg plasmana na velikim međunarodnim sportskim takmičenjima. Ako se i razume zašto sportisti ne trebaju da krivično odgovaraju u „običnim“ slučajevima korišćenja dopinga, teško je razumeti zašto se oslobađaju od krivične odgovornosti sportisti koji su deo međunarodne zavere usmerene na prevaru u vezi najvećih

---

⁵² Nema nikakve sumnje da bi američke državne i sportske krugove jedino zadovoljilo da su odlukama WADA, MOK i CAS ruski sportisti u potpunosti isključeni sa međunarodnih sportskih takmičenja na više godina.

⁵³ Stiven Burnsajd, Smernice o merama zaštite svedoka u međunarodnom pravu i zakonodavstvu Republike Srbije, Beograd, 2018, str. 6.

⁵⁴ Prikazivati nekog ključnog učesnika u doping prevari, poput dr Rodčenkova, kao hrabrog i hvale vrednog svedoka ima potpuno suprotan efekat od onog koji se želi postići. Prema Izveštaju Disciplinske komisije MOKa iz 2017. godine, dr Grigory Rodchenkov je igrao ključnu ulogu u sistemu doping prevare na Olimpijskim zimskim igrama u Sočiju (IOC Disciplinary Commission's Report to the IOC Executive Board, Lozana, 2. 12. 2017, str. 22, <https://stillmed.olympic.org/media/Document%20Library/OlympicOrg/IOC/Who-We-Are/Commissions/Disciplinary-Commission/IOC-DC-Schmid/IOC-Disciplinary-Commission-Schmid-Report.pdf>). Prema nalazu Disciplinske komisije MOK-a, nema dokaza da je u rusku doping prevaru bio uključen najviši nivo države Rusije, ali da je ona bila administrativno i/ili pravno podržana od različitih ruskih institucija (str. 26).

međunarodnih sportskih takmičenja. Ako je jedini razlog to da se podstaknu da prijave lica koja su im omogućila da se dopinguju, onda je naivno verovati da će takvi sportisti „pohrliti“ da prijave svoje učešće u doping prevari. Kada bi to bila tako onda bi, verovatno, organizovani kriminal bio već iskorenjen. U konkretnom slučaju doping prevare na Zimskim Olimpijskim igrama u Sočiju 2014. godine, uzbunjivači i svedoci nisu bili sportisti nego direktor Moskovske antidoping laboratorije, jedan od vodećih svetskih stručnjaka za doping koji je i osmislio sistem dopingovanja ruskih sportista. Time dolazimo i do suštine drugog prigovora. Glavni motiv zbog koga neki učesnik u kršenju antidoping pravila prihvata da ima status uzbunjivača i svedoka saradnika leži u želji da izbegne sopstvenu odgovornost. To je upravo imao u vidu važeći Svetski antidoping kodeks kada je utvrdio niz mera kojima je omogućio WADA-i da suspenduje ili smanji obim svojih sankcija sportisti ili drugoj osobi kada ta osoba pruži „značajnu pomoć“ koja dovodi do otkrivanja ili dokazivanja daljih kršenja (čl. 10.7 Kodeksa) i kojima se utvrđuje odgovornost za svako postupanje sportiste ili drugog lica koje predstavlja pretnju ili služi zastrašivanju drugog lica s namerom njegovog odvraćanja od saopštavanja informacija vezanih za doping i nepoštovanje antidoping pravila ili ima za cilj da se kazni lice koje je u dobroj veri pružilo dokaze ili informacije koje se odnose na doping i nepoštovanje antidoping pravila, ovlašćenoj antidoping organizaciji ili nadležnom državnom organu (čl. 2.11 Kodeksa). Odredbe Zakona mogu da ometaju primenu Svetskog antidoping kodeksa u odnosu na uzbunjivače jer jedno je prijaviti doping kako bi se za sebe izdejstvovalo smanjenje ili ukidanje perioda zabrane učešća na sportskim takmičenjima i omogućilo da se iz sporta isključe na određeno vreme, ili doživotno, lica koja su sportisti davali doping ili pomagali u korišćenju dopinga, a potpuno je druga stvar prijaviti učešće u doping prevari koja će dovesti do krivičnog postupka pred američkim sudovima, uz sve prateće posledice, uključujući život u programu zaštićenih svedoka i doušnika. Od donošenja Zakona svaki uzbunjivač mora o tome da vodi računa, ako je njegovo „svedočenje“ vezano za učešće u dopingu na velikom međunarodnom sportskom takmičenju iz čl. 2. i 3. Zakona.

Najveća šteta kredibilitetu samog Rodčenkov anti-doping zakona naneta je, ipak, isključenjem iz obuhvata Zakona najvažnijih američkih profesionalnih i koledž liga. Objašnjenje USADA-e da nije bilo potrebe da se te lige podvode pod velika međunarodna sportska takmičenja jer su u dovoljnoj meri obuhvaćene već postojećim krivičnim zakonodavstvom USA, pošto je „svaka zavera za distribuciju i administracija droge za poboljšanje učinka već krivično delo po američkim zakonima o zaveri, narkoticima i prevari”⁵⁵, delimično je tačna, jer prema Svetskom antidoping kodeksu pojam dopinga ima znatno šire značenje, a pojam doping sredstva obuhvata ne samo doping supstance, uključujući narkotike, već i primenu doping metoda. Ipak, suština problema je u tome što je u sportskoj javnosti širom sveta rasprostranjeno mišljenje da je „licemerno“ od Amerikanaca da zahtevaju da se

---

⁵⁵ Steve Keating, IOC and WADA question why U.S. sport exempt from Rodchenkov Act, 17.11.2020, <https://www.reuters.com/article/us-sport-doping-idUSKBN27X2O6>

svi jednako i odlučno angažuju na sprečavanju dopinga u sportu, a da istovremeno omogućavaju svom vrhunskom delu sporta da ostane izvan Svetskog antidoping kodeksa i jedinstvenog (harmonizovanog) pristupa borbi protiv dopinga. Tačno je da su USA jedna od retkih zemalja koja je sankcionisala svoje najveće sportske zvezde zbog sistematskog dopinga (afera BALCO, afera Armstrong), ali upravo zbog toga je trebalo ostati pri prvobitnoj formulaciji „velikog međunarodnog sportskog takmičenja“ iz člana 3. Predloga zakona iz januara 2019. godine, koja je obuhvatala i profesionalne i koledž lige u USA.

Politizacija koja je pratila donošenje Rodčenkov anti-doping zakona i koja se nastavila u 2021. godini može da potkopa i osnovne principe na kojima se zasniva Olimpijski pokret, poput zabrane politike u sporta i poštovanje načela fer pleja među sportistima, pogotovu što se ovaj Zakon vidi od njegovih pristalica kao recept za rešavanje i drugih problema u savremenom sportu (korupcija u vezi sportskih kladenja, nameštanje rezultata, seksizam i dr.). Posebno je problematično što se u sve to uvlače i sportisti. Tako je tokom Olimpijade u Tokiju više američkih sportista javno protestovalo što su ruski sportisti u opšte na Olimpijadi. Najodređenija je bila američka veslačica Megan Kalmoe koja se žalila kako joj je teško i problematično da gleda rusku posadu „koja ne bi trebalo da bude ovde“ kako postiže olimpijsku slavu (srebrna medalja), nazivajući to „gadnim osećanjem“.⁵⁶ Nema nikakve sumnje da su ovim američkim sportistima bile poznate odluke MOK-a, CAS-a i WADA-e o uslovima za učešće ruskih sportista na Olimpijskim igrama i da su ti sportisti bili pod posebnom pažnjom WADA-e u pogledu testiranja na Olimpijadi. Takođe ne treba imati ni dilemu da je svim sportistima poznato da se Olimpijska povelja i Svetski antidoping kodeks, kao i osnovne međunarodne konvencije o ljudskim pravima, podjednako primenjuje na sve sportiste, kako u odnosu na one koji čine povrede antidoping pravila tako i na one koji su „čisti“.⁵⁷ Onog trenutka kada se svi sportisti iz neke zemlje počnu a priori tretirati kao „prljavi i varalice“, nestaje i Olimpizam kakav danas poznajemo. Treba stalno imati u vidu da u temeljna načela Olimpizma spada: „Bavljenje sportom je ljudsko pravo. Svakom pojedincu mora biti omogućeno bavljenje sportom, bez diskriminacije bilo koje vrste i u olimpijskom duhu, što zahteva obostrano razumevanje u duhu prijateljstva, solidarnosti i fair play-a. Uvažavajući da se sport dešava u okviru društva, sportske organizacije u okviru Olimpijskog pokreta primenjuju političku neutralnost...“⁵⁸

Konačno, ako se nastavi putem kojim se krenulo donošenjem Rodčenkov anti-doping zakona da države postanu osnovni regulatori i arbitri u sportskim pitanjima (intervencionizam), od autonomije sporta neće ostati skoro ništa. A možda je i

---

⁵⁶ Jack Bear, U.S. rower vents after Russians win silver medal, says they 'shouldn't even be here', <https://sports.yahoo.com/us-rower-megan-kalmoe-russians-win-silver-medal-they-shouldnt-even-be-here-070128185.html>

⁵⁷ Ovo je nagnalo pojedine sportske stručnjake iz svere borbe protiv dopinga da se zapitaju da "ako postoji 'Black lives matter' zašto ne bi postajalo 'Russian lives matter', too." (Nenad Dikić, Dostojanstven u porazu ili Russian lives matter, too!, <https://www.telegraf.rs/sport/oi-tokio-2021/3372242-prof-dr-nenad-dikic-dostojanstven-u-porazu-ili-russian-lives-matter-too>)

⁵⁸ Tačka 4. i 5. Temeljnih načela Olimpizma, Olympic Charter, 8. avgust 2021, <https://stillmed.olympics.com/media/Document%20Library/OlympicOrg/General/EN-Olympic-Charter.pdf>

krajnje vreme da se raskrinka fama kako sport ima, odnosno mora da ima svoje autonomno sportsko pravo?⁵⁹

4. ZAKLJUČAK

Odlučnost bilo koje države da i krivičnim merama doprinese globalnoj borbi protiv dopinga dobrodošla je, pogotovu tako značajne zemlje kakva je USA. Međutim, mere, poput donošenja Rodčenkov anti-doping zakona, mogu imati ozbiljne negativne posledice na harmonizaciju borbe protiv dopinga u sportu na svetskom nivou i dovesti do urušavanja globalnog olimpijskog pokreta ukoliko se politizuju i budu jednostrane. Globalni antidoping program (Kodeks, međunarodni standardi, WADA) je mukotrпно stvaran i redak je primer opšte podrške međunarodne zajednice, uključujući i sportsku, da bi bio doveden u pitanje jednostranim aktima. Pogotovu je nemoguće govoriti o harmonizovanom i opšte podržanom globalnom antidoping programu koji će iskoreniti ili svesti na najmanje moguću meru doping u sportu ako se najjačim sportskim ligama u svetu, kakve su američke profesionalne lige, svesno dopušta da borbu protiv dopinga svedu na kolektivno pregovaranje sindikata igrača i liga (vlasnika klubova). Takvo stanje omogućava protivnicima oštrih antidoping mera da u svemu vide politiku i interese. Rodčenkov anti-doping zakon, sa svojim eksteritorijalnim dejstvom, mogao je da predstavlja važan doprinos borbi protiv dopinga u sportu, koji „menja pravila igre“ kako je isticani prilikom njegovog donošenja, da je zasnovan na širokom konsenzusu, barem najvećeg broja država i najvećeg broja najvažnijih međunarodnih sportskih saveza, a on ne samo da je izostao već nije ni „tražen“.

LITERATURA

1. Bear Jack, *U.S. rower vents after Russians win silver medal, says they 'shouldn't even be here'*, <https://sports.yahoo.com/us-rower-megan-kalmoe-russians-win-silver-medal-they-shouldnt-even-be-here-070128185.html> (07.09.2021)
2. Burnsajd Stiven, *Smernice o merama zaštite svedoka u međunarodnom pravu i zakonodavstvu Republike Srbije*, Beograd, 2018.
3. Chaize Alexander; Artaza Victoria, *Rodchenkov Act: the potential impact of controversial new US anti-doping legislation in the fight against international doping conspiracies*, <https://mse.dlapiper.com/post/102gqb6/rodchenkov-act-the-potential-impact-of-controversial-new-us-anti-doping-legislat> (07.09.2021)
4. Department of Justice, U.S. Attorney's Office, Southern District of New York: *First Olympic Anti-Doping Charges Filed In Manhattan Federal Court*, <https://www.justice.gov/usao-sdny/pr/first-olympic-anti-doping-charges-filed-manhattan-federal-court> (12.01.2022)

---

⁵⁹ Videti, Hrvoje Kačer – Blanka Kačer, (Neke) pravne dvojbe u vezi s dopingom, u: str. Hrvoje Kačer et al., *Sportsko pravo*, Split, 2018. str. 539-540.

5. Dikić Nenad, *Dostojanstven u porazu ili Russian lives matter, too!*, <https://www.telegraf.rs/sport/oi-tokio-2021/3372242-prof-dr-nenad-dikic-dostojanstven-u-porazu-ili-russian-lives-matter-too> (07.09.2021)
6. Dziak Mark, *USOPC and USADA call for WADA reform*, <https://swimswam.com/usopc-and-usada-call-for-wada-reform/> (19.10.2021)
7. Fritzweiler Jochen (Hrsg.), *Doping – Sanktionen, Beweise, Ansprueche*, Bern, 2000.
8. Đurđević Nenad, *Komentar Zakona o sprečavanju dopinga u sportu*, Kragujevac, 2008.
9. Harris Joe, *The Outer Line: Will 'Roda' replace WADA in 2021?*, <https://www.velonews.com/culture/the-outer-line-will-roda-replace-wada-in-2021/> (07.09.2021)
10. Hržina Danka, *Međunarodna pravna pomoć i pravosudna suradnja u kaznenim stvarima – teorijski i praktični aspekti*, Pravosudna akademija, Zagreb, 2019.
11. Iveson Ali, *Rodchenkov Anti-Doping Act signed into law by US President*, <https://www.insidethegames.biz/articles/1101605/rodchenkov> (07.09.2021)
12. *IOC's Dick Pound Critical Of Proposed U.S. Anti-Doping Bill*, <https://www.sportsbusinessjournal.com/Daily/Issues/2020/08/19/Olympics/Dick-Pound.aspx> (07.09.2021)
13. Kačer Hrvoje; Kačer Blanka, *(Neke) pravne dvojbe u vezi s dopingom*, u: Hrvoje Kačer et al., *Sportsko pravo*, Split, 2018. str. 539-550.
14. Keating Steve, *IOC and WADA question why U.S. sport exempt from Rodchenkov Act*, <https://www.reuters.com/article/us-sport-doping-idUSKBN27X2O6> (07.09.2021)
15. Lee Sheila Jackson Sen., *In Support of H.R. 6067 Rodchenkov Anti-Doping Act (RADA Act)*, <https://www.csce.gov/international-impact/press-and-media/statements/support-hr-6067-rodchenkov-anti-doping-act-rada-act> (19.10.2021)
16. Lee Sheila Jackson, *Statement on the Introduction of the Rodchenkov Act*, <https://jacksonlee.house.gov/media-center/press-releases/congresswoman-sheila-jackson-lee-statement-on-the-introduction-of-the> (19.10.2021)
17. Lord Coe Sebastian, *Speech at the opening ceremony of the London 2012 Olympic Games; July 27 2012*. <https://www.youtube.com/watch?v=GdGsXJ7WuFU> (07.09.2021)
18. Maese Rick, *WADA has concerns with U.S. anti-doping legislation that seeks to clean up sport*, <https://www.washingtonpost.com/sports/2019/11/16/anti-doping-legislation-further-exposes-tensions-between-usada-world/> (07.09.2021)
19. Maese Rick, *Behind new law, the FBI is getting into anti-doping, but not everyone wants the help*, <https://www.csce.gov/international-impact/press-and-media/news/behind-new-law-fbi-getting-anti-doping-not-everyone-wants?page=1> (07.09.2021)
20. Maese Rick, *U.S. anti-doping chief urges Congress to tackle Russian doping: 'We want it real, not rigged'*, <https://www.washingtonpost.com/sports/2020/02/05/us-anti-doping-chief-urges-congress-tackle-russian-doping-we-want-it-real-not-rigged/> (07.09.2021)
21. *Rodchenkov act passes Senate, goes to President for Signature*, <https://www.csce.gov/international-impact/press-and-media/press-releases/rodchenkov-act-passes-senate-goes-president> (07.09.2021)

22. *Rodchenkov Act: the potential impact of controversial new US anti-doping legislation in the fight against international doping conspiracies*, <https://mse.dlapiper.com/post/102gqb6/rodchenkov-act-the-potential-impact-of-controversial-new-us-anti-doping-legislat>
23. *Sport, doping i Rusija: Čovek koji bio tvorac programa krije se od agenata Kremlja*, 22. maj 2021, <https://www.bbc.com/serbian/lat/svet-55499885> (07.09.2021)
24. *The Russian Doping Scandal: Protecting Whistleblowers and Combating Fraud in Sports*, CSCE, 115th Congress, 2nd Session, <https://www.csce.gov/sites/helsinkicommission.house.gov/files/DopingScandal.pdf> (07.09.2021)
25. *“THE FIRST CLEAN OLYMPICS? RODCHENKOV ACT ENFORCEMENT AT TOKYO 2021”* <https://www.csce.gov/international-impact/events/first-clean-olympics> (19.10.2021)
26. *U.S. Charges Russian GRU Officers with International Hacking and Related Influence and Disinformation Operation*, U.S. Department of Justice, <https://www.justice.gov/opa/pr/us-charges-russian-gru-officers-international-hacking-and-related-influence-and> (07.09.2021)
27. Whitehouse Sheldon Sen., WHITEHOUSE, WICKER INTRODUCE BIPARTISAN, BICAMERAL BILL TO CRACK DOWN ON STATE-SPONSORED DOPING, 08.06.21, <https://www.whitehouse.senate.gov/news/release/whitehouse-wicker-introduce-bipartisan-bicameral-bill-to-crack-down-on-state-sponsored-doping> (07.09.2021)
28. Walther Hank Bond, A new front in the U.S. government’s war on global corruption: sports doping, Spots Business Journal, <https://www.jonesday.com/en/insights/2021/06/a-new-front-in-the-us-governments-war-on-global-corruption-sports-doping-sports-business-journal> (07.09.2021)

PROPISI I DRUGA AKTA

1. CAS, Arbitral award 2020/O/6689 World Anti-Doping Agency v. Russian Anti-Doping Agency, 17. 12. 2020, https://www.wada-ama.org/sites/default/files/resources/files/cas_award_6689.pdf (07.09.2021)
2. EXECUTIVE OFFICE OF THE PRESIDENT OFFICE OF NATIONAL DRUG CONTROL POLICY Washington, DC 20503, Report on World Anti-Doping Agency Governance as required by House Report 116-456 May 17, 2021 EXECUTIVE SUMMARY, https://www.usada.org/wp-content/uploads/ONDCP-2021-WADA-Report-to-Congress_Final.pdf (19.10.2021)
3. GOLD Act, <https://www.congress.gov/bill/117th-congress/senate-bill/2632/all-info> (19.10.2021)
4. House Report 116-251, From the U.S. Government Publishing Office, [To accompany H.R. 835], <https://www.govinfo.gov/content/pkg/CRPT-116hrpt251/html/CRPT-116hrpt251-pt1.htm>
5. IOC Disciplinary Commission’s Report to the IOC Executive Board, Lozana, 2. 12. 2017, str. 22, <https://stillmed.olympic.org/media/Document%20Library/OlympicOrg/>

- IOC/Who-We-Are/Commissions/Disciplinary-Commission/IOC-DC-Schmid/IOC-Disciplinary-Commission-Schmid-Report.pdf (07.09.2021)
6. Olympic Charter, 08.08.2021, <https://stillmed.olympics.com/media/Document%20Library/OlympicOrg/General/EN-Olympic-Charter.pdf>
  7. Rodchenkov Anti-Doping Act of 2019 Introduced in Senate (01/29/2019) A Bill, S.259 — 116th Congress (2019-2020), <https://www.congress.gov/bill/116th-congress/senate-bill/259/text>
  8. Rodchenkov Anti-doping Act of 2019, PUBLIC LAW 116–206 — DEC. 4, 2020, <https://www.congress.gov/116/plaws/publ206/PLAW-116publ206.pdf>
  9. Zakon o potvrđivanju Međunarodne konvencije protiv dopinga u športu, „Narodne novine“, br. 7/2007.
  10. United States Code, <https://uscode.house.gov/browse/prelim@title18/part2&edition=prelim>
  11. World Anti-Doping Code, WADA, 2021, https://www.wada-ama.org/sites/default/files/resources/files/2021_wada_code.pdf
  12. WADA International Standard for Code compliance by Signatories (ISCCS), Publication date 1 January 2021, <https://www.wada-ama.org/en/resources/code-compliance/international-standard-for-code-compliance-by-signatories-isccs>
  13. WADA 2021 Model rules for National Anti-Doping Organizations, Publication date 9 June 2020, <https://www.wada-ama.org/en/resources/world-anti-doping-program/2021-model-rules-for-national-anti-doping-organizations>
  14. WADA Guide: Operational Independence of National Anti-Doping Organizations under the 2021 World Anti-Doping Code, Version 1.0, October 2020, https://www.wada-ama.org/sites/default/files/resources/files/guide_on_nado_operational_independence_final_english_0.pdf
  15. WADA Guidelines for Optimizing Collaboration Between International Federations (IFs) and National Anti-Doping Organizations, Publication date 26 February 2016, <https://www.wada-ama.org/en/resources/world-anti-doping-program/guidelines-for-optimizing-collaboration-between-if-and-nado>
  16. WADA Executive Committee endorses recommendations of non-compliance of eight Anti-Doping Organizations, WADA, 14 September 2021, <https://www.wada-ama.org/en/media/news/2021-09/wada-executive-committee-endorses-recommendations-of-non-compliance-of-eight-anti>
  17. WADA Lista zabrana y 2022., https://www.wada-ama.org/sites/default/files/resources/files/2022list_final_en.pdf
  18. WADA issues Anti-Doping Rule Violations Report for 2019, https://www.wada-ama.org/sites/default/files/resources/files/2019_adrv_report_external_final_12_december_2021_0.pdf
  19. WADA statement on U.S. Senate’s passing of the Rodchenkov Anti-Doping Act, <https://www.wada-ama.org/en/media/news/2020-03/wada-calls-on-us-senate-to-consider-widely-held-concerns-about-rodchenkov-act>

THE INFLUENCE OF RODCHENKOV ANTI-DOPING ACT ON HARMONIZING FIGHT AGAINST THE DOPING IN SPORT AT A GLOBAL LEVEL

The US Rodchenkov Anti-Doping Act of 2019 came into force on December 4th 2020, after it had been signed by president Trump. This Act introduces extraterritorial jurisdiction of US government authorities and courts for criminal offence of „major international doping fraud conspiracies“ which may be committed by any person, other than an athlete, who is involved in conspiracies related to doping in sport at major international sport competition. The Act received unilateral support in Congress with great approval of US sports organizations. The only true opposition to this Act came from abroad, primarily from World Anti-Doping Agency (WADA), International Olympic Committee and Council of Europe. The main and essential objection includes concern that extraterritorial rules of this Act will disrupt the globally recognized anti-doping program undermining WADA capacities to fulfill its mission of global anti-doping regulatory body that supervises the enforcement of World Anti-Doping Code, including compliance of Parties with the Code. In his paper, the author considers the impact of the adopted Act on harmonization of fight against doping at a global level, showing its content and reasons that brought to its adoption, as well as contraversies it provoked.

Key words: *Rodchenkov Anti-Doping Act, doping, sport, World Anti-Doping Code, harmonization, World Anti-Doping Agency, major international sport competition.*